

КЛИМЕНТОВИ ЧЕТЕНИЯ, 22–23. 11. 2015 Г.

На 22-ти и 23-ти ноември 2015 в СУ "Св. Климент Охридски" се проведеха за шестнадесети пореден път Климентовите четения за млади изследователи, организирани към Катедрата по кирилометодиевистика към Факултета по славянски филологии. Събитието се провежда ежегодно, като дава възможност за среща и изява на учащи се в бакалавърската, магистърската и докторската степен на своето обучение. Техните разработки традиционно се посвещават на широк кръг от теми, свързани с българското и славянското средновековие – литература, език, история и култура.

Събитието беше открито с кратка встъпителна реч на проф. дфн Анна-Мария Тотоманова, а в рамките на двата дни участниците представиха общо двадесет и осем доклада. Програмата започна с доклада на **Иван Илиев** "Паримейник в тълкувание", като бяха направени сравнения на структурата, съдържанието и езиковите особености на Иполитовото тълкувание и Книгата на пророк Данаил в гръцки и славянски преписи. Текстологически наблюдения представи също **Амбър Иванова**, която запозна аудиторията с традицията на разпространение на римското мъчение на светците Козма и Дамян и анализа на двете му гръцки редакции и южнославянския превод. От областта на текстологията беше и докладът на **Диана Димова**, която представи наблюдения върху притчата за еднорога – част от средновековната история за Варлаам и Йоасаф, като бе проследена корелацията между две отделни традиции на нейното разпространение и гръцкия текст. Многовековното развитие на архаични текстове за Първата неделя от Великия пост беше тема на доклада на **Мартина Милкова** - с оглед на присъствието им във византийската и старобългарската преводна литература. **Деница Петрова** хвърли повече светлина върху въпроса за някои сравнително слабо познати в българската наука приписки от XVIII в. – летописни бележки на Йосиф Брадати, Тодор Врачански, Мано Калпакчи и Обретен Ганюв – ценни свидетелства за развитието на историческото мислене на българина и прехода към индивидуализма на новото време. Докладът на **Марияна Николова** бе посветен на словото за Видение Данаилово като интересен средновековен текст, който се открива в сборници със смесено съдържание. То бе представено със своята структура, съдържание, сюжет и текстуална традиция. **Лили Щамлер** представи доклада си за житието на св. Андрей

Юродиви и в частност – откъси от това житие, които се пазят в славянски преписи от различни преводи.

Янко Маринов обърна внимание на пространния доксастрар на Яков Протопсалт, като бе разгледан в широк контекст въпросът за авторството на неговия първи славянски превод. Докладът на **Явор Иванов** съдържаше кратки сведения за някои от славянските старопечатни книги, които се намират на територията на днешна Румъния и представляват интерес за бъдещи проучвания.

Отново към румънската територия, но с научен поглед към средновековното изкуство бе докладът на **Рамона Стойчева** за изографисаните манастири Воронеж, Сучевица и Молдовица и основните иконографски теми при всеки от тях. Интересни наблюдения за църковното изкуство на храма Св. Петка Самарджийска, намиращ се в центъра на София, бяха представена от **Диана Тодорова**. Тя разгледа иконографските и архитектурно-строителни особености на този ценен паметник, който до момента е останал малко встрани от научните проучвания. **Пламен Петров** представи наблюденията си върху най-ранния стенописен цикъл “Вселенски събори”, оцелял по днешните български земи. Докладът на **Любен Домозетски** запозна аудиторията с авторската интерпретация на изображенията на св. Мандилион и св. Керамион в стенописната програма на църквата “Св. Йоан Богослов” в Поганово в техния конкретен и необичаен иконографски контекст. Още един поглед на изкуствовед към вътрешното устройство на църквата отпрати **Боян Александров**, който представи в архитектурно-художествен аспект църковния мебелиар през Възраждането с акцент върху различните типове амвон.

Симона Кръчмарова изложи тълкуването си върху една друга форма на средновековното изкуство – поезията, и в частност пет песни от Парижката песнопойка от 1380 г. и сборника “Кармина Бурана” от 1230 г. Разгледани бяха в съпоставителен план темите за ролята на Бог, за моралните устои и за любовта. Интересно литературно, културно и философско тълкувание имаше и в доклада на **Златка Станкова**. Той бе посветен на темата за иронията и нейното възприемане през различни епохи - от Античността до Модерността. **Борислава Иванова** представи тълкуване върху актуалния проблем на забраждането като атрибут на политическото в света на ортодоксалния ислям, отражение на който намираме в романа на Орхан Памук “Сняг”. В по-общ медиавистичен план бе докладът на **Дарина Бойкина**, посветен на култа към реликвите и мощите в София през османския период. Част от този култ са мощите на св. крал Милутин, св. Йоан Рилски, св. Георги Нови Софийски и св. Никола Нови

Софийски, и др., като те утвърждават концепцията за градското пространство на София като място, съхранявало мощи на светци и възпроизвеждало такива. **Георги Митов** обърна внимание на друго важно средновековно средище с доклада си на тема “Триумфалният *adventis reliquiarium* в Търновград (кр. XII – XIII в.) и направи интересни изводи за представянето на победните действия в тяхното величие. Докладът на **Симеон Михалков** пък бе посветен на османският период на Солун.

Камелия Христова представи доклада си за диалозите на архангел Гавриил. Тя представи своите изводи от сравнението на текстовете за благовестията на Анна, Захарий и Богородица в седем канонични и неканонични текста, като обърна внимание върху начина, по който Благовещението на Богородица трансформира традицията, от която тръгва, в нещо съвсем ново. Докладът на **Мария Антонова** бе върху сходен текст – словото за зачатието на св. Анна., но анализът беше насочен към езиково-стилистичните особености на словото и въпросът за неговото авторство.

Езиковедски беше и докладът на **Иван Петров** за плуралните хетероклизи в българските говори, като бяха приведени примери от Кюстендилския, Ихтиманския, Банатския, Гребенския говор, от Костурския говор и говорът на Ново село, Видинско, от Годечкия говор, от говорите на драмско и сярско и др. Докладът на **Теодора Илиева** представи лексикален анализ на съчинението “За серафимите” от Св. Йоан Златоуст, като беше отбелязана и разтълкувана употребата на редките думи – антропоними, хапакси, калки и др. **Мария Тотоманова-Панева** изнесе доклад на тема „След тях дойдоха и онези, що... зовяха Вааловци, а и Астарти”, в който беше илюстрирана част от системния ѝ анализ на библейските книги Царства. Обект на изследване в доклада на **Жени Жикова** са гърцизмите в целия текст на Учителното евангелие на Константин Преславски, като те се проучват с оглед на принадлежността им към определени тематично-семантични категории, замяната им със славянски съответствия и продуктивността им на славянска почва.

С доклада на **Мариета Дейнова** беше разгледана системата на показателните местоимения и наречия в словото за св. апостол Тома в Протопопинския дамаскин с оглед на историческия развой на формите. В доклада си **Ралица Кръстева** проследи превода от гръцки на глагола “спася се” в старобългарския, новобългарския и словашкия текст на Евангелието, като целта на анализа бе да се открият и обяснят преводаческите избори и стратегии. **Симеон Стефанов** представи лексикално-стилистичен анализ на средновековното житие на Св. Екатерина на народен хърватски език. Лексикалните единици бяха прецизно класифицирани като части на речта с цел да

МАРИЕТА ДЕЙНОВА

бъде изчислен индексът на тяхната повторяемост и коефициентът на лексикалното разнообразие.

С доклада на Симеон Стефанов бяха закрити шестнадесетите поред Климентови четения. Малко след закриването в Университетска библиотека се състоя и представянето на книгите “Речник-индекс на словоформите в Бориловия синодик” и “Кирилометодиевски четения 2015. Юбилеен сборник.”

Мариета Дейнова